

PRIORYTET NR 1 **OCHRONA WÓD I ZRÓWNOWAŻONA**
GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA

Cel nr 1. Poprawa gospodarki ściekowej - ograniczenie zrzutu ścieków nieoczyszczonych do gruntu i do wód

- zadanie własne gminy

Kierunki działań:

- Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Nieborza
- Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Chobienice i Wojciechowo
- Modernizacja oczyszczalni ścieków dla rejonu Chobienic, Grójca Małego, Grójca Wielkiego
- Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Wielka Wieś
- Budowa oczyszczalni ścieków w rejonie Belęcina (Belęcin, Mariankowo, Boruja, Zakrzewo, Godziszewo)
- Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Mała Wieś i Wąchabno
- Budowa oczyszczalni przydomowych w miejscowości Karna
- Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Żodyń i Kielkowo
- Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Reklin, Reklinek
- Kanalizacja sanitarna dla miejscowości Siedlec i Tuchorza (przyłączenie dotychczas nieskanalizowanych ulic)
- Oczyszczalnia ścieków i kanalizacja sanitarna dla miejscowości Kopanica
- Kanalizacja sanitarna dla miejscowości Jaromierz i Jażyniec
- Modernizacja oczyszczalni ścieków w Siedlcu
- Kanalizacja sanitarna dla miejscowości Kielpiny
- Kanalizacja sanitarna dla miejscowości Grójec Mały i Grójec Wielki
- Kanalizacja sanitarna dla miejscowości Nowa Tuchorza.

Cel nr 2. Poprawa gospodarki wodnej - zaopatrzenie w wodę

-zadanie własne gminy

Kierunki działań:

- Przyłączenie do sieci wodociągowej przysiółków: Tuchorzyniec, Wielka Wieś Szosa, Wielka Wieś Liny
- Budowa sieci wodociągowej dla miejscowości Chobienice i Grójec Wielki.
- Budowa wodociągu w Grójcu Małym.
- Budowa sieci wodociągowej dla miejscowości Nowa Tuchorza i Boruja oraz przyłączenie do sieci wodociągowej miejscowości Mariankowo
- Modernizacja stacji uzdatniania wody w Siedlcu
- Budowa zbiornika wody o poj. 100m³ i wykonanie studni w Kopanicy
- Modernizacja stacji uzdatniania wody w Tuchorzy.
- Likwidacja nieczynnych ujęć wody
- Dalsze propagowanie postaw i zachowań motywujących ludność do oszczędzania wody
- Dalsze dążenie do ograniczania poboru wód podziemnych do celów przemysłowych

Cel nr 3. Odbudowa melioracji, tworzenie małej retencji

- zadanie koordynowane

Kierunki działań:

- Kontynuacja odbudowy rowów sieci melioracji szczegółowej
- Na podstawie określonej hierarchii potrzeb małej retencji realizacja działań związanych z małą retencją
- Dalsze wspieranie tworzenie wszelkich systemów retencji wód, budowy i rozbudowy zbiorników retencyjnych na terenie gminy (stawy, oczka wodne)

PRIORYTET NR 2 **OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI I**
RACJONALNE UŻYTKOWANIE ZASOBÓW PRZYRODY

Cel nr 1. Rozwój rolnictwa powiązany z ograniczeniem zanieczyszczeń obszarowych

- zadanie koordynowane

Kierunki działań:

- Dalsze promowanie i wspieranie rolnictwa ekologicznego jako najbardziej sprzyjające ochronie wód i bioróżnorodności
- Dalsze promowanie przebranżawiania gospodarstw rolnych np. na agroturystykę
- Wykonywanie zadrzewień i zakrzewień na terenach rolnych szczególnie narażonych na działanie erozji wietrznej i wodnej,
- Wykonanie zadrzewień i zakrzewień na terenach rolnych
- Dalsze promowanie żywności wytworzonej na rynku lokalnym
- Rozwój rolnictwa ekologicznego jako najbardziej sprzyjającego ochronie wód i bioróżnorodności

Cel nr 2. Ochrona i właściwe wykorzystanie istniejących zasobów glebowych

- zadanie koordynowane

Kierunki działań:

- Dalsza ochrona gleb przed degradacją i rekultywacja gleb zdegradowanych i terenów o stwierdzonym przekroczeniu standardów gleb i ziemi.
- Kontynuacja wspierania zadania zmierzające do podniesienia retencji glebowej
- Dalsza kontrola ilości zużytych nawozów mineralnych i środków ochrony roślin
- Wykorzystywanie w rolnictwie kompostów wytworzonych na bazie komunalnych odpadów organicznych.
- Tworzenie upraw energetycznych na podstawie przygotowanej oceny możliwości wykorzystania biomasy
- Ochrona gleb przed degradacją i rekultywacja gleb zdegradowanych i terenów o

stwierdzonym przekroczeniu standardów gleb i ziemi – dalsze zalesianie

Cel nr 3. Dalsze wspieranie lokalnych inicjatyw w zakresie wykorzystania energii z biomasy, wodnej, wiatrowej i słonecznej na terenie gminy Siedlec

- zadanie koordynowane

Kierunki działań:

Propagowanie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych – szczególnie pozyskiwanie biomasy. Informowanie na temat możliwości budowy, wymagań prawnych, lokalizacji, rozwiązań technicznych różnej wielkości urządzeń do wykorzystania energii wodnej z małych i średnich cieków oraz energii wiatrowej.

PRIORYTET NR 3 <u>OCHRONA ŚRODOWISKA NATURALNEGO</u>

Cel nr 1. Ochrona środowiska przyrodniczego

- zadanie koordynowane

Kierunki działań:

- Dalsze nasadzanie pasów wiatrochłonnych
- Wprowadzanie zadrzewień śródpolnych, nadwodnych i przydrożnych
- Zwiększenie ilości obszarów prawnie chronionych (obszary chronionego krajobrazu, użytki ekologiczne i pomniki przyrody)
- Promowanie zachowań zgodnych z zasadami ochrony przyrody i krajobrazu.
- Współpraca z organami ochrony przyrody, społecznymi opiekunami przyrody w zakresie ochrony środowiska. Szeroka popularyzacja wiedzy krajoznawczej i przyrodniczej wśród lokalnego społeczeństwa
- Selektywny dostęp do terenów cennych przyrodniczo oraz ochrona tych terenów przed zainwestowaniem i tzw. dzikim zagospodarowaniem

Cel nr 2. Ochrona terenów leśnych. Odnowa i odtwarzanie różnorodności biologicznej systemów leśnych

- zadanie koordynowane

Kierunki działań:

- Zapewnienie przestrzennej spójności systemu obszarów leśnych – dalsze łączenie kompleksów leśnych
- Zalesienie gruntów równoległe z działaniami prowadzącymi do zróżnicowania struktury gatunkowej lasów
- Racjonalne wykorzystywanie turystyczne lasów
- Propagowanie u ludności idei ochrony lasów – np. wydawanie ulotek informacyjnych

PRIORYTET NR 4 <u>ROZWÓJ TURYSTYKI, REKREACJI I EDUKACJI EKOLOGICZNEJ</u>
--

Cel nr 1. Wykorzystanie walorów kulturowych i przyrodniczych gminy

- zadanie koordynowane

Kierunki działań:

- Dalsza budowa ścieżek przyrodniczych, szlaków turystycznych
- Kontynuowanie promocji turystyczno-kulturalnej gminy
- Organizowanie różnorodnych imprez sportowych i rekreacyjnych
- Udzielanie ulg i preferencji dla inwestujących w zagospodarowanie turystyczne gminy

Cel nr 2. Prowadzenie działań z zakresu edukacji ekologicznej - wykształcanie nawyków kultury ekologicznej

- zadanie koordynowane

Kierunki działań:

- Zwiększenie udziału problematyki ekologicznej w szkolnych programach nauczania.

- Aktywna edukacja ekologiczna młodzieży w formalnym systemie kształcenia – prowadzenie zajęć w terenie
- Wspieranie działań edukacji szkolnej przez instytucje samorządowe
- Organizowanie przez samorządy prelekcji, konkursów, festynów, finansowanie nagród w konkursach nt. wiedzy ekologicznej
- Informowanie społeczeństwa o stanie środowiska w gminie i działaniach podejmowanych w tym zakresie.
- Prowadzenie działań w zakresie edukacji ekologicznej na terenach przyrodniczych (ścieżki przyrodnicze).
- Obejmowanie przez szkoły patronatów nad obiektami cennymi przyrodniczo w swych gminach (m.in. pomniki przyrody)
- organizacji konkursów (np. „Najczystsze podwórko”, „Najefektywniejsze osiedle w zbiorce selektywnej”, itp.) z nagrodami, np. w postaci wzbogacenia infrastruktury osiedlowej o place zabaw dla najmłodszych, ławki, trawniki i klomby, itp.,
- organizacji wystaw prac związanych z ekologią, stworzonych przez artystów amatorów i profesjonalistów,
- organizacji zakładowych i szkolnych wycieczek technicznych (pt. „Oczyszczalnia ścieków”, „Składowisko w trakcie budowy, eksploatacji i rekultywacji”, „System selektywnej zbiórki”),
- organizacji wycieczek ekologicznych, np. na: Międzynarodowe Targi Ekologiczne POLEKO, Forum Gospodarki Odpadami,
- Edukacja i propagowanie postaw i zachowań motywujących ludność do oszczędzania wody i dbania o czystość cieków powierzchniowych i terenów przyrzecznych.

4.3 Charakterystyka pozostałych celów ekologicznych na okres 2004 – 2011

Cel nr 1. Efektywne wykorzystywanie eksploatowanych złóż, ochrona zasobów złóż niezagospodarowanych (nieeksploatowanych) oraz rekultywacja terenów poeksploatacyjnych.

- zadanie koordynowane

- Prowadzenie działań mających na celu propagowanie ochrony kopalin przed nadmiernym ich wykorzystywaniem i eksploatowaniem ich złóż.
- Wykorzystywanie rozpoznanych i eksploatowanych złóż poprzez ich dalsze racjonalne

zagospodarowanie.

- Uwzględnienie w planach zagospodarowania przestrzennego wszystkich znanych złóż w granicach ich udokumentowania wraz z zapisami o ochronie ich obszarów przed trwałym zainwestowaniem.
- Rekultywacja terenów poeksploatacyjnych.
- Poszerzanie wiedzy o budowie geologicznej regionu, kontynuowanie prac w zakresie poszukiwania, rozpoznawania i dokumentowania nowych złóż kopalin.
- Ograniczanie naruszeń środowiska towarzyszących eksploatacji kopalin i pracom geologicznym – konsekwentne egzekwowanie zasad postępowania zgodnych z obowiązującym prawem.
- Prowadzenie konsekwentnej polityki koncesyjnej

Cel nr 2. Poprawa jakości powietrza

- zadanie koordynowane

Kierunki działań:

- Zmniejszenie emisji niskiej poprzez modernizację zbiorczych i indywidualnych systemów grzewczych – wprowadzenie kotłów nowej generacji
- Zmiana nośników energii na bardziej ekologiczne (gaz, olej opałowy, energia elektryczna)
- Promocja transportu rowerowego
- Zmniejszenie zużycia energii cieplnej poprzez termomodernizację budynków i przebudowę kotłowni jednostek organizacyjnych gminy i obiektów oświatowych
- Promowanie produkcji energii ze źródeł odnawialnych (biomasa, woda, słońce, wiatr)
- Zmiany systemów zasilania ogrzewania z węglowych na przyjazne środowisku naturalnemu
- Wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowanie przestrzennego zasad ochrony powietrza
- Rozwój sieci monitoringu jakości powietrza przez udział gmin i powiatu w monitoringu regionalnym

Cel nr 3. Ograniczenie zagrożeń pożarowych w lasach i terenach łąkowych

- zadanie koordynowane

Kierunki działań:

- Zwiększenie działań zmierzających do ograniczenia wiosennego wypalania łąk poprzez zorganizowanie patroli z udziałem ludności wiejskiej,

- Zwiększenie kontroli wjazdu do lasów pojazdami mechanicznymi w okresie letnim,
- Włączenie do programów edukacji zagadnień dotyczących zagrożenia pożarowego, zaangażowanie młodzieży do ochrony ekosystemów leśnych i łąkowych przed pożarami
- Restrykcyjne przestrzeganie zakazu wypalania łąk, ściernisk, nieużytków itp.

Cel nr 4. Ochrona mieszkańców przed ponadnormatywnym hałasem, polami elektromagnetycznymi i awariami przemysłowymi

- zadanie koordynowane

Kierunki działań:

- Uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego – planu ochrony przed hałasem
- Wprowadzenie do planów zagospodarowania przestrzennego ochrony przed polami elektromagnetycznymi
- Kreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska z tytułu awarii przemysłowych i transportu materiałów niebezpiecznych przez teren gminy
- Wzmocnienie działalności kontrolnej w zakresie oddziaływania akustycznego podmiotów korzystających ze środowiska

V. HARMONOGRAM REALIZACJI PRZYJĘTYCH CELÓW NA LATA 2004 – 2007

5.1 Cele ekologiczne z podziałem na zadania własne gminy i zadania koordynowane w odniesieniu do kosztów ich realizacji

Przedstawione w rozdziale 4 cele ekologiczne na lata 2004 - 2007 i strategia działań są bazą do opracowania kosztów niezbędnych do ich właściwej realizacji. W tabeli poniżej przedstawiono cele z podziałem na zadania organizacyjne, studyjne i inwestycyjne. W tabeli 16 przedstawiono także podział tychże zadań w odniesieniu do szacunkowych kosztów ich realizacji na najbliższe cztery lata, tj. 2004-2007, wynikające z celów priorytetowych i niepriorytetowych. Całkowity, szacunkowy

koszt realizacji założonych celów wyniósł: **57 541 000 zł.**

Tab.19. Podział zadań studyjnych, organizacyjnych i inwestycyjnych w odniesieniu do szacunkowych kosztów ich realizacji na lata 2004-2007

Opis realizowanego przedsięwzięcia	Szacunkowe koszty w PLN				Rodzaj zadania	Potencjalne źródła finansowania	Jednostka realizacji
	2004	2005	2006	2007			
Zadania studyjne							
Wygotowanie hierarchii potrzeb małej retencji na obszarze gminy Siedlec	-	10 000		-	Własne	Środki własne, fundusze ekologiczne	Gmina Siedlec, Ekologiczne Fundusze
Wykonanie inwentaryzacja przyrodniczej gminy Siedlec	-	-	10 000	-	Własne	Środki własne, fundusze ekologiczne	Gmina Siedlec, Ekologiczne Fundusze
Pracowanie inwentaryzacji terenów możliwych do wykorzystania pod uprawę wierzby energetycznej	-	12 000	-	-	Własne	Środki własne, fundusze ekologiczne	Gmina Siedlec, Ekologiczne Fundusze
Zadania organizacyjne							
Organizowanie szkoleń dla właścicieli gruntów położonych na obszarach priorytetowych w zakresie tworzenia małej retencji.	-	4 000	4 000	4 000	Koordinowane	Środki własne, Środki unijne, fund. ekologiczne	Gmina Siedlec, ODR, Ekologiczne Fundusze
Wzrost rolnictwa powiązany z ograniczeniem zanieczyszczeń środowiska	1 000	6 000	7 000	7 000	Koordinowane	Środki własne, Środki unijne, fund. ekologiczne	Gmina Siedlec, ODR, Ekologiczne Fundusze
Chrona i właściwe wykorzystanie istniejących zasobów wodnych	-	2 000	2 000	2 000	Koordinowane	Środki własne, Środki unijne, fund. ekologiczne	Gmina Siedlec, ODR, Ekologiczne Fundusze
Wspieranie lokalnych inicjatyw w zakresie wykorzystania energii z biomasy, wodnej wiatrowej i słonecznej na terenie gminy Siedlec	-	3 000	3 000	3 000	Własne	Środki własne, Środki unijne, fund. ekologiczne	Gmina Siedlec, zajmująca się odnawialnymi źródłami energii
Pracowanie zasad promocji turystycznej gminy i dobór odpowiednich narzędzi promocji	2 000	4 000	5 000	5 000	Własne	Środki własne, Środki unijne	Gmina Siedlec, Partnerstwo Związków
Wprowadzenie działań z zakresu edukacji ekologicznej - kształcanie nawyków kultury ekologicznej	2 000	12 000	12 000	12 000	Koordinowane	Środki własne, Środki Starostwa	Gmina Siedlec, Szkoła Nadleśnicza
Organizowanie różnorodnych imprez sportowych i rekreacyjnych	-	10 000	15 000	15 000	Własne	Środki własne, Środki sponsorów	Gmina Siedlec, Starostwo Nadleśnicze
Opis realizowanego przedsięwzięcia	Szacunkowe koszty w PLN				Rodzaj zadania	Potencjalne źródła finansowania	Jednostka realizacji
	2004	2005	2006	2007			
Zadania inwestycyjne							
Modernizacja oczyszczalni ścieków w miejscowości Kopanica	750 000	9 400 000	-	-	Własne	Środki własne, Środki unijne	Gmina Siedlec
Modernizacja kanalizacji sanitarnej w miejscowości Jaromierz i Łyńiec	-	50 000	6 700 000		Własne	Środki własne, Środki unijne	Gmina Siedlec
Modernizacja kanalizacji sanitarnej w miejscowości Mała Wieś i Chabno	-	-	60 000	1 570 000	Własne	Środki własne, Środki unijne	Gmina Siedlec
Modernizacja oczyszczalni w Siedlcu	-	-	50 000	2 100 000	Własne	Środki własne, Środki unijne	Gmina Siedlec
Modernizacja kanalizacji sanitarnej w miejscowości Kiełpiny	1 115 000	-	-	-	Własne	Środki własne, Środki unijne	Gmina Siedlec
Modernizacja oczyszczalni przydomowych w miejscowości Karna	300 000	500 000			Własne	Środki własne, Środki unijne	Gmina Siedlec
Modernizacja kanalizacji sanitarnej w miejscowości Grójec Mały i Grójec Wielki	50 000	1 450 000		-	Własne	Środki własne, Środki unijne	Gmina Siedlec

budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Żodyń i Młkowo	-	-	-	50 000	Własne	Środki własne Środki unijne	Gr
budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Nowa Tuchorza	-	50 000	850 000		Własne	Środki własne Środki unijne	Gr
budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Reklin, Klinek	-	50 000	420 000		Własne	Środki własne Środki unijne	Gr
zbudowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Siedlec	30 000	430 000			Własne	Środki własne Środki unijne	Gr
budowa kanalizacji sanitarnej wraz z przepompowniami i przyłukami w Tuchorzy	250 000	730 000	-	-	Własne	Środki własne Środki unijne	Gr
budowa sieci wodociągowej dla miejscowości Chobienice i Grójca Wielki	960 000	-	-	-	Własne	Środki własne Środki unijne	Gr
budowa wodociągu w miejscowości Grójec Mały	255 000	1 650 000	-	-	Własne	Środki własne Środki unijne	Gr
budowa sieci wodociągowej dla miejscowości Nowa Tuchorza, Boruja wraz z przyłączeniem do sieci wodociągowej miejscowości Mariankowo	100 000	3 200 000	-	-	Własne	Środki własne Środki unijne	Gr
przyłączenie do sieci wodociągowej przysiółków: Tuchorzyniec, Wielka Wieś, Szosa, Wielka Wieś Liny	-	-	50 000	220 000	Własne	Środki własne Środki unijne	Gr
modernizacja Stacji uzdatniania wody w Siedlcu	50 000	450 000	-	-	Własne	Środki własne Środki unijne	Gr
Opis realizowanego przedsięwzięcia	Szacunkowe koszty w PLN				Rodzaj zadania	Potencjalne źródła finansowania	Jednostka realizacji
	2004	2005	2006	2007			

Zadania inwestycyjne

budowa zbiornika wody o poj. 100 m ³ i wykonanie studni w Panicy	100 000	100 000	-		Własne	Środki własne Środki unijne	Gr
modernizacja Stacji uzdatniania wody w Tuchorzy	-	-	200 000	-	Własne	Środki własne Środki unijne	Gr
urządkowanie systemów melioracji	10 000	35 000	50 000	70 000	Koordynowane	Środki własne Środki unijne	RZGW Starostwo Marszałkowskie Rozprawy
urządzanie prac związanych z rekultywacją i odbudową zaniedbanych stawów wiejskich i oczek wodnych/ochowywanie i budowanie urządzeń piętrzących na rzekach i ciekach	-	30 000	80 000	110 000	Koordynowane	Środki własne, Środki budżet., Środki unijne	Gmina, RZ
urządzenie systemu zieleni pasmowej i kępowej - nasadzenie drzew i krzewów wiatrochłonnych, wprowadzanie zadrzewień wodnych, nadwodnych i przydrożnych	2 000	20 000	25 000	30 000	Koordynowane	Środki własne Środki unijne	Gr Zarząd Pow., Nadleśnictwo
osuszenie gruntów nieprzydatnych rolniczo i zdegradowanych, w tym w tym z działaniami prowadzącymi do zróżnicowania struktury gatunkowej lasów.	-	60 000	80 000	80 000	Koordynowane	Środki własne Środki unijne Budżet Państwa, środki właścicieli gruntów	Gr Rolnictwo grunty Nadleśnictwo Minis
budowa ścieżek rowerowych	-	100 000	150 000	200 000	Koordynowane	Środki własne Środki unijne	Gr Zarząd Pow. Nadleśnictwo

Zadania inwestycyjne realizowane w latach 2008 - 2012

Opis realizowanego przedsięwzięcia	2008	2009	2010	2011 2012	Rodzaj zadania	Potencjalne źródła finansowania	Jednostka realizacji
kanalizacja sanitarna dla miejscowości Wielka Wieś	-	70 000	2 375 000	-	własne	Środki własne Środki unijne	Gr
budowa oczyszczalni ścieków w rejonie Bełęcina (wsie Bełęcina, Mariankowo, Boruja, Zakrzewo, Godziszewo)	150 000	12 350 000	-	-	własne	Środki własne Środki unijne	Gr
modernizacja oczyszczalni ścieków dla rejonu Chobienic, Grójca Małego i Grójca Wielkiego	-	50 000	2 450 000	-	własne	Środki własne Środki unijne	Gr
kanalizacja sanitarna dla miejscowości Chobienice i Grójca Wielkiego	-	-	-	3 000 000	własne	Środki własne Środki unijne	Gr
kanalizacja sanitarna dla miejscowości Nieborza	-	-	-	1 500 000	własne	Środki własne Środki unijne	Gr

5.2 Możliwe źródła finansowania

Fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej

Do tej pory NFOŚiGW i WFOŚiGW wspierały i nadal będą wspierać realizację inwestycji ekologicznych, a także działania pozainwestycyjne (edukacja ekologiczna, opracowania naukowo-

badawcze i ekspertyzy dotyczące zagadnień związanych z ochroną środowiska).

Dokonanie wyboru priorytetów musi opierać się o dobrą współpracę pomiędzy władzami województwa, powiatów i gmin, a funduszami ochrony środowiska i gospodarki wodnej, tak aby realizowane inwestycje przyniosły jak największe efekty dla środowiska i zdrowia człowieka.

Udział środków pochodzących z funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej (narodowego, wojewódzkiego, powiatowych i gminnych) w inwestycjach na rzecz ochrony środowiska będzie malał, co wynika z prognozowanych coraz mniejszych wpływów.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW) został utworzony w 1989 roku, stając się od razu największą w Polsce instytucją finansującą przedsięwzięcia z dziedziny ochrony środowiska. Fundusz posiada osobowość prawną, ale nadzorowany jest przez Ministra Środowiska. Zakres jego działania obejmuje finansowe wspieranie przedsięwzięć proekologicznych o zasięgu ogólnokrajowym oraz ponadregionalnym.

Podstawowymi formami finansowania zadań proekologicznych przez NFOŚiGW są preferencyjne pożyczki i dotacje, ale uzupełniają je inne formy finansowania, np. dopłaty do bankowych kredytów preferencyjnych, uruchamianie ze swych środków linii kredytowych w bankach czy zaangażowanie kapitałowe w spółkach prawa handlowego.

Środki, którymi dysponuje NFOŚiGW pochodzą głównie z:

- opłat za składowanie odpadów i kar związanych z niezgodnym z przepisami prawa ich składowaniem (11,2% tych wpływów w całym kraju),
- opłat i kar za zrzut zasolonych wód kopalnianych i emisję tlenków azotu do powietrza (100% tych wpływów),
- pozostałych opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian oraz za szczególne korzystanie z wód i urządzeń wodnych, a także z wpływów z kar za naruszanie warunków korzystania ze środowiska (19,6% tych wpływów).

Przychodami NFOŚiGW są także wpływy z opłat i kar pieniężnych ustalanych na podstawie przepisów ustawy - Prawo geologiczne i górnicze (Dz.U. Nr 27. poz.365), a od 1 stycznia 2002 roku przychodami funduszu są także wpływy z opłat produktowych pobieranych na podstawie przepisów o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i depozytowej.

Dochodami NFOŚiGW mogą być także środki z tytułu:

- posiadania udziałów w spółkach,

- odsetek od udzielanych pożyczek,
- emisji obligacji,
- zysków ze sprzedaży i posiadania papierów wartościowych,
- zaciągania kredytów,
- oprocentowania rachunków bankowych i lokat,
- wpłat z innych funduszy,
- wpływów z przedsięwzięć organizowanych na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej,
- dobrowolnych wpłat, zapisów i darowizn osób fizycznych i prawnych,
- świadczeń rzeczowych i środków pochodzących z fundacji,
- innych dochodów określonych przez Radę Ministrów.

NFOŚiGW administruje również środkami zagranicznymi przeznaczonymi na ochronę środowiska w Polsce, pochodzącymi m.in. z Programu PHARE oraz funduszy pomocy bilateralnej.

Każdego roku opracowywane są zasady dotyczące sposobów i form finansowania zadań w ochronie środowiska. Na każdy kolejny rok przygotowywane są i zatwierdzane przez Radę Nadzorczą:

- kryteria wyboru przedsięwzięć finansowanych ze środków NFOŚiGW
- lista priorytetowych programów NFOŚiGW
- zasady udzielania i umarzania pożyczek oraz udzielania dotacji.

Wnioskodawcy, których zadania mieszczą się w zakresie działania NFOŚiGW otrzymują do wypełnienia formularz wniosku, w celu dokładnego opisanie przedsięwzięcia, w tym zakresu rzeczowego, planowanego efektu ekologicznego i jego efektywności ekonomicznej. Dopiero tak przygotowany wniosek jest podstawą do podjęcia przez Zarząd NFOŚiGW decyzji o ewentualnym udzieleniu dofinansowania.

Jak już wspomniano powyżej najczęściej stosowanymi formami finansowania są niskooprocentowane pożyczki oraz dotacje. Preferencyjność tych pożyczek polega na przyznawaniu niższego niż przy kredytach komercyjnych oprocentowania, na stosowaniu dłuższego okresu karencji spłaty pożyczki oraz możliwości jej częściowego umorzenia. Oprocentowanie pożyczek zależy od charakteru, skali przedsięwzięcia oraz sytuacji ekonomiczno-finansowej pożyczkobiorcy.

Od 1 stycznia 2001 roku wprowadzono zasady oprocentowania pożyczek dla gmin uzależnione od wskaźnika ogólnych dochodów na jednego mieszkańca danej gminy, wynoszącego od 0,1 do 0,65 stopy redyskonta weksli.

Umorzenie pożyczki (z reguły do 10%) jest możliwe po spełnieniu określonych wymagań, w tym przede wszystkim terminowego wywiązywania się z warunków umowy oraz uzyskania

zamierzonego efektu ekologicznego realizowanej inwestycji.

Przy udzielaniu pożyczek zasadą jest, że nie może ona przekraczać 50% kosztów realizacji zadania. Ale przy udzielaniu na to samo przedsięwzięcie pożyczki i dotacji łączne dofinansowanie może wynieść do 70%.

Dotacje udzielane są przede wszystkim na edukację ekologiczną, przedsięwzięcia pilotowe dotyczące wdrożenia postępu technicznego i nowych technologii o dużym stopniu ryzyka lub mających eksperymentalny charakter, monitoring, ochronę przyrody, ochronę i hodowlę lasów na obszarach szczególnej ochrony środowiska oraz wchodzących w skład leśnych kompleksów promocyjnych, ochronę przed powodzią, ekspertyzy, badania naukowe, programy wdrażania nowych technologii, prace projektowe i studialne, zapobieganie lub likwidację nadzwyczajnych zagrożeń, utylizację i zagospodarowanie wód zasolonych oraz profilaktykę zdrowotną dzieci z obszarów zagrożonych.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu

Do roku 1993 wojewódzkie fundusze, nie posiadając osobowości prawnej, udzielały wyłącznie dotacji na dofinansowywanie przedsięwzięć związanych z ochroną środowiska na obszarze własnych województw. W 1993 roku fundusze te otrzymały osobowość prawną, co umożliwiło im udzielanie, obok dotacji, także pożyczek preferencyjnych.

Podstawowym źródłem ich przychodów są: wpływy z tytułu:

- opłat za składowanie odpadów i kar związanych z niezgodnym z przepisami prawa ich składowaniem (28,8% tych wpływów),
- opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian oraz za szczególne korzystanie z wód i urządzeń wodnych, a także z wpływów z kar za naruszanie warunków korzystania ze środowiska (50,4% tych wpływów).

Dochodami WFOŚiGW mogą być także środki z tytułu:

- posiadania udziałów w spółkach,
- odsetek od udzielanych pożyczek,
- emisji obligacji,
- zysków ze sprzedaży i posiadania papierów wartościowych,
- zaciągania kredytów,

- oprocentowania rachunków bankowych i lokat,
- wpłat z innych funduszy,
- wpływów z przedsięwzięć organizowanych na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej,
- dobrowolnych wpłat, zapisów i darowizn osób fizycznych i prawnych,
- świadczeń rzeczowych i środków pochodzących z fundacji,
- innych dochodów określonych przez Radę Ministrów.

Powiatowe Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Powiatowe fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej (pfośigw) utworzone zostały na początku roku 1999 wraz z utworzeniem nowego – powiatowego szczebla administracji państwowej.

Dochodami PFOŚIGW są wpływy z:

- opłat za składowanie odpadów i kar związanych z niezgodnym z przepisami prawa ich składowaniem (10% tych wpływów),
- opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian oraz za szczególne korzystanie z wód i urządzeń wodnych, a także z wpływów z kar za naruszanie warunków korzystania ze środowiska (także 10% tych wpływów).

Dochodami PFOŚIGW mogą być także środki z tytułu:

- wpływów z przedsięwzięć organizowanych na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej,
- dobrowolnych wpłat, zapisów i darowizn osób fizycznych i prawnych,
- świadczeń rzeczowych i środków pochodzących z fundacji.

Dochody PFOŚIGW przekazywane są na rachunek starostwa i mają charakter działu celowego w budżecie powiatu. Fundusze te nie mają więc osobowości prawnej.

Obecnie zakres wydatkowania środków z PFOŚIGW jest znacznie szerszy niż na początku istnienia tych funduszy. Praktycznie ze środków powiatowego funduszu mogą być finansowane wszystkie przedsięwzięcia ochrony środowiska i gospodarki wodnej, w tym edukacja ekologiczna i opracowywanie programów ochrony środowiska. Zasady przyznawania środków ustalane są indywidualnie w powiatach.

Gminne Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Gminne fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej (GFOŚIGW) zostały utworzone w 1993 roku. Nie są one prawnie wydzielone ze struktury organizacyjnej gminy, a zatem podobnie jak PFOŚIGW nie mają osobowości prawnej i nie mają możliwości udzielania pożyczek.

Konta funduszu gminnego zasilane są przez wpływy z:

- opłat i kar za usuwanie drzew i krzewów (100% tych wpływów),
- opłat za składowanie odpadów i kar związanych z niezgodnym z przepisami prawa ich składowaniem (50% tych wpływów),
- opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian oraz za szczególne korzystanie z wód i urządzeń wodnych, a także z wpływów z kar za naruszanie warunków korzystania ze środowiska (20% tych wpływów).

Celem działania GFOŚiGW jest dofinansowywanie przedsięwzięć proekologicznych na terenie własnej gminy. Zasady przyznawania środków ustalane są indywidualnie w gminach.

Banki

Coraz więcej banków wykazuje zainteresowanie inwestycjami w zakresie ochrony środowiska. Dzięki współpracy z funduszami ochrony środowiska i gospodarki wodnej rozszerzają one swoją ofertę kredytową o kredyty preferencyjne przeznaczone na przedsięwzięcia proekologiczne oraz nawiązują współpracę z podmiotami angażującymi swoje środki finansowe w ochronie środowiska (fundacje, międzynarodowe instytucje finansowe). Kredyty preferencyjne pochodzą ze środków finansowych gromadzonych przez banki, zaś fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej udzielają dopłat do wysokości oprocentowania. W ten sposób ulega obniżeniu koszt kredytu dla podejmującego inwestycje proekologiczne. Banki uruchamiają też linie kredytowe w całości ze środków funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej i innych instytucji.

Szczególną rolę na rynku kredytów na inwestycje proekologiczne odgrywa Bank Ochrony Środowiska. Oferuje on najwięcej środków finansowych w formie preferencyjnych kredytów i dysponuje zróżnicowaną ofertą dla prywatnych i samorządowych inwestorów, a także osób fizycznych. Kredytobiorca musi posiadać przynajmniej 50% własnych środków na sfinansowanie zadania. BOŚ przy udzielaniu pożyczek kieruje się podobnymi kryteriami jak NFOŚiGW. Bank współpracuje z instytucjami zajmującymi się finansowaniem ochrony środowiska, tj. NFOŚiGW, WFOŚiGW, Fundacją Polska Wieś 2000 im. Rataja, Europejskim Funduszem Rozwoju Wsi Polskiej oraz innymi funduszami pomocowymi

Ważne miejsce na rynku kredytów ekologicznych zajmują także międzynarodowe instytucje finansowe, a w szczególności Bank Światowy i Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju.

Źródłem finansowania inwestycji mogą być także kredyty z linii kredytowych obsługujących uzgodnione programy Banku Światowego lub Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju.

Fundusze strukturalne i Fundusz Spójności

Unia Europejska przewiduje udzielenie Polsce znacznej pomocy na rozwój systemów infrastruktury ochrony środowiska poprzez instrumenty takie jak fundusze strukturalne i Fundusz Spójności. Większość środków przeznaczonych dla ochrony środowiska zostanie skierowana na wsparcie finansowania inwestycji w miastach, zwłaszcza powyżej 50 tys. mieszkańców. Planowane działania strukturalne są ujęte w Narodowym Planie Rozwoju (NPR). Plan ten określa najważniejsze działania strukturalne, które Polska, będąc członkiem Unii Europejskiej, zamierza uruchomić w latach 2004 - 2006 przy wykorzystaniu środków wsparcia UE. Wielkość spodziewanych środków z funduszy strukturalnych jest znaczna i sięgnie w okresie 2004 - 2006 ogółem 13,8 mld Euro, z czego ponad 4,2 mld zostanie zaangażowanych w realizację projektów Funduszu Spójności, 9,3 mld w realizację Podstaw Wsparcia Wspólnoty, a pozostała kwota 340 mln w realizację dwóch Inicjatyw Wspólnoty: Wspólnoty Przygranicznej INTERREG oraz promowania równości szans EQUAL.

Średnioroczne środki ze strony UE na wsparcie działań rozwojowych w Polsce sięgną w okresie 2004 - 2008 (koniec okresu realizacyjnego Narodowego Planu Rozwoju) ok. 2,7% PKB. Łączna kwota publicznych środków finansowych, włączając publiczne współfinansowanie krajowe, zaangażowanych w realizację NPR przekroczy kwotę 20 mld Euro. Dodatkowe środki będą pochodzić z sektora prywatnego, w tych sytuacjach, gdy będzie on beneficjentem funduszy Europejskich. Oznacza to, że w ramach NPR należy zaplanować przedsięwzięcia o wartości ponad 23 mld Euro.

Narodowy Plan Rozwoju na lata 2004 - 2006 przewiduje skierowanie środków na przedsięwzięcia w ramach wybranych priorytetów, a jednym z priorytetów jest ochrona środowiska i racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska. Ten priorytet w ramach Narodowego Planu Rozwoju będzie realizowany poprzez część środowiskową Funduszu Spójności: 2,1 do 3,1 mld EURO (2,1 mld wkład UE) oraz sektorowy Program Operacyjny: Ochrona środowiska i gospodarka wodna - 643 mln Euro (516 mln Euro środki ERDF) i inne programy operacyjne (szczególnie Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego - ZPORR).

A więc podstawowym instrumentem finansowania inwestycji ochrony środowiska będzie Fundusz Spójności, gdzie projekt powinien mieć wartość przekraczającą 10 mln Euro. Projekty o takiej skali są w stanie zorganizować głównie duże i średnie miasta. Wobec tego wsparciem funduszu mogą być objęte projekty grupowe, polegające na tworzeniu projektów o charakterze zintegrowanym obejmującym grupę gmin oraz łączące w jednym projekcie różne zagadnienia. Inną propozycją może być rozwiązywanie problemów ekologicznych w układzie zlewni lub w granicach regionalnych czy subregionalnych.

Część środowiskowa Funduszu Spójności

Cel strategii dla Funduszu Spójności to wsparcie podmiotów publicznych w realizacji działań na rzecz poprawy stanu środowiska będące realizacją zobowiązań Polski wynikających z wdrażania prawa ochrony środowiska Unii Europejskiej, poprzez dofinansowanie:

- realizacji indywidualnych projektów
- programów grupowych z zakresu ochrony środowiska
- programów ochrony środowiska rządowych i samorządowych

Zakres działania Funduszu Spójności obejmuje pomoc o zasięgu krajowym, a nie regionalnym jak to ma miejsce w przypadku funduszy strukturalnych. Środki finansowe Funduszu Spójności są kierowane do państw członkowskich, w których produkt narodowy brutto (PNB) per capita na jednego mieszkańca jest niższy niż 90% średniej w państwach Unii Europejskiej, oraz w których opracowany został program zmierzający do spełnienia kryteriów konwergencji ustalonych w art. 104 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską.

Koordinacja programowania i wdrażania Funduszu Spójności sprawowana będzie przez Ministerstwo Gospodarki (Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej), a instytucją płatniczą dla funduszu w Polsce będzie Ministerstwo Finansów. Przewiduje się, że w przypadku Funduszu Spójności schemat przepływów finansowych z UE będzie analogiczny jak dla programu ISPA (zgodnie z dok. pt. "ISPA Przedakcesyjny Instrument Polityki Strukturalnej Programowanie i Zasady Wdrażania w Polsce").

Projekty finansowane z Funduszu Spójności powinny być zgodne z postanowieniami Traktatów, przyjętymi zgodnie z nimi instrumentami oraz politykami wspólnotowymi łącznie z polityką ochrony środowiska, transportową, w dziedzinie sieci transeuropejskich, polityką konkurencji oraz polityką zamówień publicznych.

Finansowanie przedsięwzięć z Funduszu Spójności opiera się na zasadzie współfinansowania. Projekty inwestycyjne ubiegające się o dofinansowanie mogą być wsparte w ramach Funduszu Spójności maksymalnie do wysokości 85 % wydatków publicznych lub innych równoważnych wydatków, włączając w to wydatki jednostek, których działalność jest podjęta w ramach administracyjnych lub prawnych, na mocy których mogą być uważane za równoważne jednostkom publicznym (tzw. wydatków kwalifikowanych). Strona polska musi zagwarantować środki na pozostałe finansowanie, z jednego lub kilku źródeł. W ramach jednego projektu nie można korzystać jednocześnie z Funduszu Spójności oraz funduszy strukturalnych. Pomoc doradcza może być finansowana ze środków Funduszu Spójności w 100%.

Na poziomie Ministerstwa Finansów dla środków z Funduszy Strukturalnych UE planuje się

otwarcie subkont dla poszczególnych funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności dla wszystkich programów operacyjnych a jeżeli będzie to konieczne również dla poszczególnych priorytetów, działań i projektów realizowanych w ramach programów operacyjnych (np. w przypadku Funduszu Spójności).

Fundusze strukturalne, z których możliwe jest finansowanie działań w zakresie ochrony środowiska

- Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego EFRR (European Regional Development Fund – ERDF)

ERDF został powołany w 1975 roku jako reakcja na coraz głębsze rozbieżności w rozwoju regionów (spowodowane kryzysem gospodarczym i przystąpieniem do UE Wielkiej Brytanii i Irlandii). Działalność Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego określa art. 160 Traktatu ustanawiający Wspólnotę Europejską: „Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego ma na celu przyczynianie się do korygowania podstawowych dysproporcji regionalnych we Wspólnocie poprzez udział w rozwoju i dostosowaniu strukturalnym regionów opóźnionych w rozwoju oraz w przekształcaniu upadających regionów przemysłowych”.

Działalność Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego koncentruje się na następujących dziedzinach:

- inicjatyw na rzecz rozwoju lokalnego oraz zatrudnienia, jak też działalności średnich i małych przedsiębiorstw
- rentownych inwestycji produkcyjnych umożliwiających tworzenie lub utrzymywanie trwałego zatrudnienia,
- infrastruktury,
- rozwoju turystyki oraz inwestycji w dziedzinie kultury,
- ochrony i poprawy stanu środowiska,
- rozwoju społeczeństwa informacyjnego.

W ramach tych dziedzin współfinansowane są następujące działania:

1. inwestycje produkcyjne mające na celu tworzenie i ochronę stałych miejsc pracy;
2. inwestycje w infrastrukturę:
 - która w regionach objętych celem 1 przyczynia się do zwiększenia potencjału gospodarczego, rozwoju, dostosowania strukturalnego oraz tworzenia lub utrzymywania stałych miejsc pracy w tych regionach, w tym inwestowania w infrastrukturę przyczyniającą się do tworzenia i rozwijania transeuropejskich sieci w dziedzinie transportu, telekomunikacji i infrastruktury energetycznej, biorąc pod

uwagę konieczność połączenia z centralnymi regionami Wspólnoty regionów strukturalnie upośledzonych na skutek ich wyspiarskiego, śródlądowego lub peryferyjnego usytuowania;

- która w regionach i na obszarach objętych celami 1 i 2 lub inicjatywami wspólnotowymi, określonych w art. 20 ust. 1 lit. a) i b) rozporządzenia (WE) nr 1260/1999, dotyczy zróżnicowania upadających terenów gospodarczych i obszarów przemysłowych, sprzyja odnowie obszarów miejskich dotkniętych kryzysem i tworzy lepszy dostęp do obszarów wiejskich i obszarów zależnych od rybołówstwa; narzędzia infrastruktury, w przypadku gdy modernizacja lub przekształcenie jest warunkiem wstępnym dla tworzenia lub rozwoju działań gospodarczych tworzących nowe miejsca pracy, łącznie z połączeniami infrastrukturalnymi, od których zależy rozwój tych działań;

3. rozwój endogeniczny potencjału poprzez środki, które zachęcają i wspierają lokalny rozwój i inicjatywy zatrudnienia oraz działalność małych i średnich przedsiębiorstw, obejmującej w szczególności:

- pomoc przy obsłudze przedsiębiorstw, zwłaszcza w dziedzinie zarządzania, badań rynku oraz badań i usług wspólnych dla kilku przedsiębiorstw,
- finansowanie transferu technologii, w szczególności, włącznie z gromadzeniem i upowszechnianiem informacji, wspólną organizację między przedsiębiorstwami i placówkami naukowymi oraz finansowanie wprowadzania innowacji w przedsiębiorstwach,
- poprawę dostępu przedsiębiorstw do środków finansowych i pożyczek poprzez tworzenie i rozwój właściwych instrumentów finansowych, określonych w art. 28 rozporządzenia (WE) nr 1260/1999,
- bezpośrednią pomoc inwestycyjną określoną w art. 28 ust. 3 rozporządzenia (WE) nr 1260/1999, w przypadku, gdy żadne systemy pomocy nie istnieją,
- zapewnienie właściwej infrastruktury dla lokalnego rozwoju i polityki zatrudnienia,
- pomoc dla instytucji świadczących w regionie usługi w zakresie tworzenia nowych miejsc pracy, ale z wyłączeniem środków finansowanych przez Europejski Fundusz Społeczny (EFS),

4. środki pomocy technicznej określone w art. 2 ust. 4 akapit drugi rozporządzenia (WE) nr 1260/1999.

W regionach wyznaczonych w ramach celu 1, EFRR może przyczyniać się do finansowania inwestycji w dziedzinie edukacji i zdrowia, które są korzystne dla strukturalnego dostosowania

regionów.

EFRR będzie współfinansował projekty realizowane w ramach następujących programów operacyjnych:

- Zintegrowany Program Rozwoju Regionalnego
- SPO Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw
- SPO Transport
- PO Pomoc Techniczna

Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji Rolnej

Fundusz powstał w 1964 roku na mocy Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Gospodarczą (1957). Zajmuje się wspieraniem przekształceń struktury rolnictwa oraz wspomaganiem rozwoju obszarów wiejskich. Na Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji Rolnej jest przeznaczana największa część budżetu Unii Europejskiej (w 1999 przeznaczono na ten cel 42,2 procenta budżetu). Ponadto środki Funduszu pochodzą z opłat nakładanych na importowane spoza Unii Europejskiej produkty rolne.

EAGGF składa się z dwóch sekcji: Sekcji Gwarancji, która finansuje wspólną politykę rolną (zakupy interwencyjne produktów rolnych, dotacje bezpośrednie dla rolników) oraz Sekcji Orientacji, która wspiera przekształcenia w rolnictwie w poszczególnych państwach UE i jest instrumentem polityki strukturalnej. W ramach Sekcji Orientacji EAGGF realizuje się następujące zadania:

- rozwój i modernizacja terenów wiejskich
- wspieranie inicjatyw służących zmianom struktury zawodowej na wsi (w tym kształcenia zawodowego rolników i ich przekwalifikowania do innych zawodów)
- wspomaganie działań mających na celu zwiększenie konkurencyjności produktów rolnych
- restrukturyzacja oraz dostosowanie potencjału produkcyjnego gospodarstw do wymogów rynku
- pomoc przy osiedlaniu się młodych rolników
- wspieranie rozwoju ruchu turystycznego i rzemiosła
- rozwój i eksploatacja terenów leśnych
- inwestycje w ochronę środowiska
- wyrównywanie szans gospodarstw położonych na terenach górzystych i terenach dotkniętych kataklizmami

ZPORR

Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego (ZPORR) – jest jednym z sześciu programów operacyjnych, które posłużą do realizacji Narodowego Planu Rozwoju na lata 2004-2006. Program ten rozwija cele NPR, określając priorytety, kierunki i wysokość środków przeznaczonych na realizację polityki regionalnej państwa, które będą uruchamiane z udziałem funduszy strukturalnych (Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego) w pierwszym okresie członkostwa Polski w Unii Europejskiej.

Celem strategicznym ZPORR jest tworzenie warunków wzrostu konkurencyjności regionów oraz przeciwdziałanie marginalizacji niektórych obszarów w taki sposób, aby sprzyjać długofalowemu rozwojowi gospodarczemu kraju, jego spójności ekonomicznej, społecznej i terytorialnej oraz integracji z Unią Europejską.

Zmierzając do realizacji celu ZPORR polityka rozwoju regionalnego państwa sprzyjać będzie wzrostowi gospodarczemu, decentralizacji zarządzania państwem, przekształceniom strukturalnym regionów, wzrostowi urbanizacji, zwiększaniu mobilności przestrzennej ludności, zwiększaniu poziomu wiedzy i dostępu do najnowocześniejszych technologii społeczeństwa i podmiotów gospodarczych.

Instytucją Zarządzającą Zintegrowanym Programem Operacyjnym Rozwoju Regionalnego (ZPORR) jest Ministerstwo Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej (zgodnie z art. 34 Rozporządzenia Rady Nr 1260/1999 oraz Rozporządzeniem Komisji Europejskiej Nr 438/2001).

Ponadto w każdym z 16 województw pod nadzorem Instytucji Zarządzającej działają Instytucje Pośredniczące w zarządzaniu programem (intermediate body) – Urzędy Wojewódzkie, a także Urzędy Marszałkowskie. Wdrażanie ZPORR jest nadzorowane przez Komitet Monitorujący ZPORR, a w każdym z województw przez Podkomitet Monitorujący komponent regionalny ZPORR. W każdym z 16 województw działa Instytucja Pośrednicząca w zarządzaniu ZPORR ulokowana w Urzędzie Wojewódzkim, do której funkcji należy między innymi:

- podpisywanie umów finansowych z beneficjentami końcowymi określonymi w tych dokumentach, bądź wskazanymi przez Urząd Marszałkowski po konsultacji z Komitetem Sterującym
- weryfikacja i potwierdzanie wydatków poniesionych w ramach komponentu regionalnego ZPORR do Instytucji Zarządzającej ZPORR
- obsługa przepływu środków finansowych do beneficjentów końcowych (Wydziały finansowe Urzędów Wojewódzkich)

STRUKTURA ZPORR:

PRIORYTET 1. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej wzmocnieniu konkurencyjności regionów.

działanie 1.1 Modernizacja i rozbudowa regionalnego układu transportowego

działanie 1.2 Infrastruktura ochrony środowiska

w ramach tego działania fundusze przeznaczone będą m.in. na:

- Zaopatrzenie w wodę i oczyszczanie ścieków
- Zagospodarowanie odpadów
- Poprawa jakości powietrza
- Wsparcie zarządzania ochroną środowiska
- Wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii

działanie 1.3 Regionalna infrastruktura społeczna

działanie 1.4 Rozwój turystyki i kultury

działanie 1.5 Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego

działanie 1.6 Rozwój transportu publicznego w aglomeracjach

PRIORYTET 2. Wzmocnienie rozwoju zasobów ludzkich w regionach

działanie 2.1 Rozwój umiejętności powiązany z potrzebami regionalnego rynku pracy i możliwości kształcenia ustawicznego w regionie

działanie 2.2 Wyrównywanie szans edukacyjnych poprzez programy stypendialne

działanie 2.3 Reorientacja zawodowa osób odchodzących z rolnictwa

działanie 2.4 Reorientacja zawodowa osób zagrożonych procesami restrukturyzacyjnymi

działanie 2.5 Promocja przedsiębiorczości

działanie 2.6 Regionalne Strategie Innowacyjne i transfer wiedzy

PRIORYTET 3. Rozwój lokalny

działanie 3.1 Obszary wiejskie

działanie 3.2 Obszary podlegające restrukturyzacji

działanie 3.3 Zdegradowane obszary miejskie, przemysłowe, powojenne

działanie 3.4 Mikroprzedsiębiorstwa

działanie 3.5 Lokalna infrastruktura społeczna

Podsumowanie

Powyżej przedstawiono tylko część funkcjonujących obecnie w Polsce źródeł finansowania ochrony środowiska. Fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej, Bank Ochrony Środowiska to od wielu już lat główne ogniwa tego systemu. Ponadto, w Polsce funkcjonuje bardzo dużo mniejszych źródeł finansowania ochrony środowiska. Pojawiają się też systematycznie nowe instytucje finansujące przedsięwzięcia proekologiczne i nowe formy tego finansowania.

Wartą zainteresowania formą wspomagania inwestycji proekologicznych jest leasing. Polega on na oddaniu na określony czas przedmiotu w posiadanie użytkownikowi, który za opłatą korzysta z

niego, z możliwością docelowego nabycia praw własności.

Leasing jest jedną z najszybciej rozwijających się form finansowania inwestycji w Polsce. Wkracza on coraz bardziej w sferę finansowania inwestycji proekologicznych. Zwykle z leasingu korzysta podmiot, który nie posiada wystarczających środków na zakup potrzebnego sprzętu lub który nie posiada wystarczającego zabezpieczenia potrzebnego do wzięcia kredytu bankowego. Z tego powodu leasing uznawany jest bardziej niż kredyt uniwersalną i elastyczną formę finansowania działalności inwestycyjnej. Z punktu widzenia podmiotu gospodarczego największymi zaletami leasingu są możliwości łatwego dostępu do najnowszej techniki bez angażowania własnych środków finansowych oraz rozłożenie finansowania przedsięwzięć w długim okresie czasu, co jest szczególnie istotne przy wielu rodzajach inwestycji ekologicznych.

Finansowaniem ochrony środowiska w Polsce interesuje się coraz więcej banków i funduszy inwestycyjnych. Poszukiwane są też nowe instrumenty ekonomiczno – finansowe w ochronie środowiska, takie jak opłaty produktowe czy ekoobligacje. Rozwija się też pomoc zagraniczna, dzięki której funkcjonuje w Polsce wiele fundacji ekologicznych.

W trakcie programowania Funduszu Spójności, większy udział przypisano tym rodzajom działań, które są już realizowane w ramach programu ISPA (poprzednika Funduszu Spójności), w porównaniu do działań nowych, gdzie trudno jest w chwili obecnej określić instytucje wdrażające i beneficjentów zdolnych podjąć się realizacji działań zgodnych z wymaganymi standardami. Ponadto należy mieć na uwadze liczne uwarunkowania formalne dla funduszy strukturalnych i dla Funduszu Spójności, które ograniczają możliwość absorpcji tych środków. Taką trudnością (w ramach Funduszu Spójności) jest wielkość projektów (10 mln Euro). W sferze oczyszczania ścieków i budowy kanalizacji tak duże projekty są możliwe (co pokazała ISPA), ale w przypadku uzdatniania wody, gospodarki odpadami czy ochrony powietrza takie projekty są trudne do zorganizowania siłami jednej gminy. Dlatego należy szukać rozwiązań polegających na tworzeniu projektów o charakterze zintegrowanym, tzn. łączącym w jednym projekcie kilka zagadnień albo obejmującym grupę gmin (np. ponadgminne inwestycje w zakresie gospodarki odpadami, ochrona wód w układzie zlewniowym, itp.)

Inwestorzy w zakresie ochrony środowiska mogą więc liczyć na to, że system finansowania przedsięwzięć proekologicznych w Polsce będzie rozwijał się nadal, oferując coraz szersze formy finansowania i coraz większe środki finansowe, przeznaczone na wsparcie działań służących ochronie środowiska w naszym kraju.

VI. STRUKTURA ZARZĄDZANIA PROGRAMEM

6.1 Struktura zarządzania programem

Głównym wykonawcą programu jest Wójt Gminy Siedlec. Wójt Gminy Siedlec współdziała z organami administracji samorządowej, jednostkami i grupami społecznymi a także administracją rządową, w szczególności z Wojewodą i podległymi mu służbami zespolonymi, organami administracji niezespolonej i instytucjami działającymi w ramach zdefiniowanych podsystemów: społecznego, gospodarczego i technicznego oraz z innymi jednostkami samorządu terytorialnego.

Samorząd gminny dysponuje kompetencjami o charakterze strategicznym: tak jak wcześniej powiedziano - ustala strategię rozwoju gminy, politykę przestrzenną w postaci planu zagospodarowania przestrzennego. Wykonywanie tych zadań nie może się odbywać bez stosownego instrumentarium. Stąd nieodzowna jest ścisła współpraca z instytucjami, które dysponują instrumentarium wynikającym z kompetencji.

Należy podkreślić, że Samorząd Gminny będzie realizował gminny program ochrony środowiska po raz pierwszy. Nie może się kierować wypracowanymi wzorcami i procedurami, a będzie je tworzyć w procesie realizacji programu. Kierować się może i będzie jedynie zasadami przyjmowanymi dotychczas, a pochodzącymi z dokumentów dotyczących zrównoważonego rozwoju np. gminy.

6.2 Uczestnicy realizacji programu

Skuteczna realizacja programu wymagać będzie stałej współpracy realizatora programu z następującymi jednostkami i grupami społecznymi (uczestnikami realizacji programu).

- Gminy ościennie.
- Starostwo
- Urząd Marszałkowski
- Urząd Wojewódzki
- RZGW
- WIOŚ
- Nadleśnictwa
- ODR
- ARiMR
- Rolnicy
- Zarząd Dróg Powiatowych
- Podmioty gospodarcze, spółdzielnie.
- Szkoły

- Organizacje ekologiczne
- Jednostki gospodarcze - firmy

6.3 Instrumenty zarządzania środowiskiem i programem

Gminny Program Ochrony Środowiska winien być postrzegany jako instrument koordynacji działań na rzecz ochrony środowiska. Zarządzanie środowiskiem i ocena realizacji Programu służą odpowiednim instrumentom.

Wśród instrumentów zarządzania ochroną środowiska, a co za tym idzie i programem, wyróżnić można instrumenty prawne, finansowe, społeczne, strukturalne, a także organizacyjne, planistyczno-lokalizacyjne, techniczne (technologiczne), oraz związane z kształtowaniem środowiska. Oceniając realizację programu w kolejnych latach należy wziąć pod uwagę zasady zarządzania środowiskiem, wynikające z układu kompetencyjnego. Ustawy regulujące ochronę środowiska ściśle dzielą te kompetencje pomiędzy organy administracji rządowej i samorządowej, w tym samorządu województwa, powiatu i gminy, także w odniesieniu do instrumentów zarządzania ochroną środowiska.

Instrumenty prawne

Do instrumentów prawnych należą:

- pozwolenia na wprowadzanie do środowiska substancji lub energii, w tym pozwolenia zintegrowane,
- decyzje zatwierdzające program gospodarki odpadami,
- koncesje geologiczne wydawane na rozpoznanie i eksploatację surowców mineralnych.

Ponadto bardzo ważnym instrumentem służącym właściwemu gospodarowaniu zasobami środowiska są: raport oddziaływania na środowisko oraz plan zagospodarowania przestrzennego

Instrumenty finansowe

Do instrumentów finansowych należą:

- opłaty za korzystanie ze środowiska - za emisję zanieczyszczeń do powietrza, za pobór wody powierzchniowej i podziemnej, za odprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi, za składowanie odpadów, za powierzchnię, z której odprowadzane są ścieki,
- administracyjne kary pieniężne,
- odpowiedzialność cywilna, karna i administracyjna,
- kredyty i dotacje z funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz innych funduszy, w tym Fundusze Strukturalne i Fundusz Spójności,
- pomoc publiczna na ochronę środowiska w postaci preferencyjnych pożyczek i kredytów, dotacji, odroczeń, rozłożenia na raty i umorzeń płatności wobec budżetu państwa i funduszy

ekologicznych, zwolnień i ulg podatkowych i in.

Należy także wspomnieć o tworzeniu nowych i ulepszaniu istniejących mechanizmów ekonomicznych w dziedzinie ochrony środowiska (wg Programu Wykonawczego do II PEP), takich jak:

- rozszerzenie listy wyrobów objętych opłatami produktowymi i opłatami depozytowymi oraz ustalenie szczegółowych zasad dysponowania wpływami z tych opłat,
- wprowadzenie ubezpieczeń ekologicznych od odpowiedzialności cywilnej za szkody spowodowane poważnymi awariami przemysłowymi i transportowymi,
- tworzenie rynku uprawnień do emisji zanieczyszczeń (zbywalne pozwolenia),

Instrumenty społeczne

Instrumenty społeczne to przede wszystkim edukacja ekologiczna, informacja i komunikacja (porozumiewanie się) oraz współpraca. Edukacja i informacja z komunikacją są ze sobą ściśle powiązane, bowiem dobra i właściwa informacja potęguje proces edukacji. Z drugiej strony, w przypadku osiągnięcia właściwego poziomu edukacji, komunikacja z grupami zadaniowymi jest łatwiejsza, a przekazywane informacje są właściwie wykorzystywane.

Instrumenty planistyczne

Strategia rozwoju gminy

Strategia rozwoju gminy Siedlec jest dokumentem nadrzędnym, wytyczającym główne tendencje i kierunki działań w ramach rozwoju gospodarczego, społecznego i ochrony środowiska. Dokument ten jest bazą dla programów sektorowych (np. ochrony środowiska).

Plan zagospodarowania przestrzennego gminy

Plan jest elementem regionalnego planowania strategicznego. Stanowi on podstawowe narzędzie równoważenia różnych sfer rozwoju gminy w przestrzeni a jednocześnie służy konkretyzacji przestrzennej celów sformułowanych w strategii rozwoju gminy.

6.4 Monitoring wdrażania programu

Realizacja programu przewiduje wprowadzenie gminnego monitoringu. Prowadzenie monitoringu jest niezbędne do skutecznej realizacji wszystkich przewidzianych działań. Podstawą jednak wprowadzenia monitoringu mają być zadania studyjne i koncepcyjne, na podstawie których przyjęty zostanie dokładny stan wyjściowy do monitoringu, do którego odnosić się będą wszystkie zmiany wynikające z realizacji programu.

Monitoring wdrażania Programu oznacza, że regularnie oceniane i analizowane będą:

- Stopień wykonania działań
- Stopień realizacji przyjętych celów

- Rozbieżność pomiędzy przyjętymi celami i działaniami, a ich wykonaniem
- Przyczyny tych rozbieżności.